Kulttuurisuunnitelma Region Västerbotten 2020–2023

Lyhyt versio

region västerbotten

Kuva: Liselove Bäckman, Unglästen, Västerbottensteatern

Region Västerbottenin kulttuurisuunnitelma, lyhyt versio, 2020
Graafinen muoto ja tekstinkäsittely: Pondus Kommunikation
Kansikuva: Ædnan, Riksteatern yhteistyössä Giron Sámi Teáhter på turné 2020:n kanssa
Kuvat: Ina-Theres Sparrok, Harry Johansen

Kulttuurisuunnitelman lyhyt versio

"Maan, joka haluaa kutsua itseään demokratiaksi, tulee aina pitää tiukasti kiinni taiteellisesta vapaudesta. Alueen, joka haluaa toimia paikkana, jonne ihmiset hakeutuvat ja jossa he kehittyvät ja jonne he jäävät asumaan, tulee priorisoida taidetta ja kulttuuria. Paikan, joka haluaa luoda ihmisille edellytykset elää, asua ja vaikuttaa, tulee antaa tilaa taiteelle, kulttuurille ja omalle luomistyölle. Kulttuuri ja taiteellinen luominen määrittelee juuri sen, mikä tekee meistä juuri ihmisiä."

Rickard Carstedt (S), Alueellisen kehityslautakunnan puheenjohtaja, Region Västerbotten
Nina Björby (S), Kulttuurilautakunnan puheenjohtaja, Region Västerbotten

Tämä on yhteenveto Region Västerbottenin kulttuurisuunnitelmasta vuosille 2020–2023. Täydellinen suunnitelma on ladattavissa alueen verkkosivustolta ja linkki sinne on sivun alalaidassa.

Sisältö

1. Miten työskentelemme kulttuurin kanssa? 5

2. Tavoitteemme Västerbottenin kulttuurille 8

3. Miten haluamme tehdä yhteistyötä? 14

4. Taide ja kulttuuri käytännössä 18

Haluatko lisää tietoja?

Käy sivustolla www.regionvasterbotten.se/kultur

Skannaa kännykkäkamerallasi.

Määrärahoilla tuettua kulttuuritoimintaa

- Kulttuuriyhteistyömallin mukaisia toimintoja
- GValtion ja/tai alueen varoin tuettuja toimintoja, ei kulttuuriyhteistyömallin mukaisia
- Alueiden välistä yhteistyötä

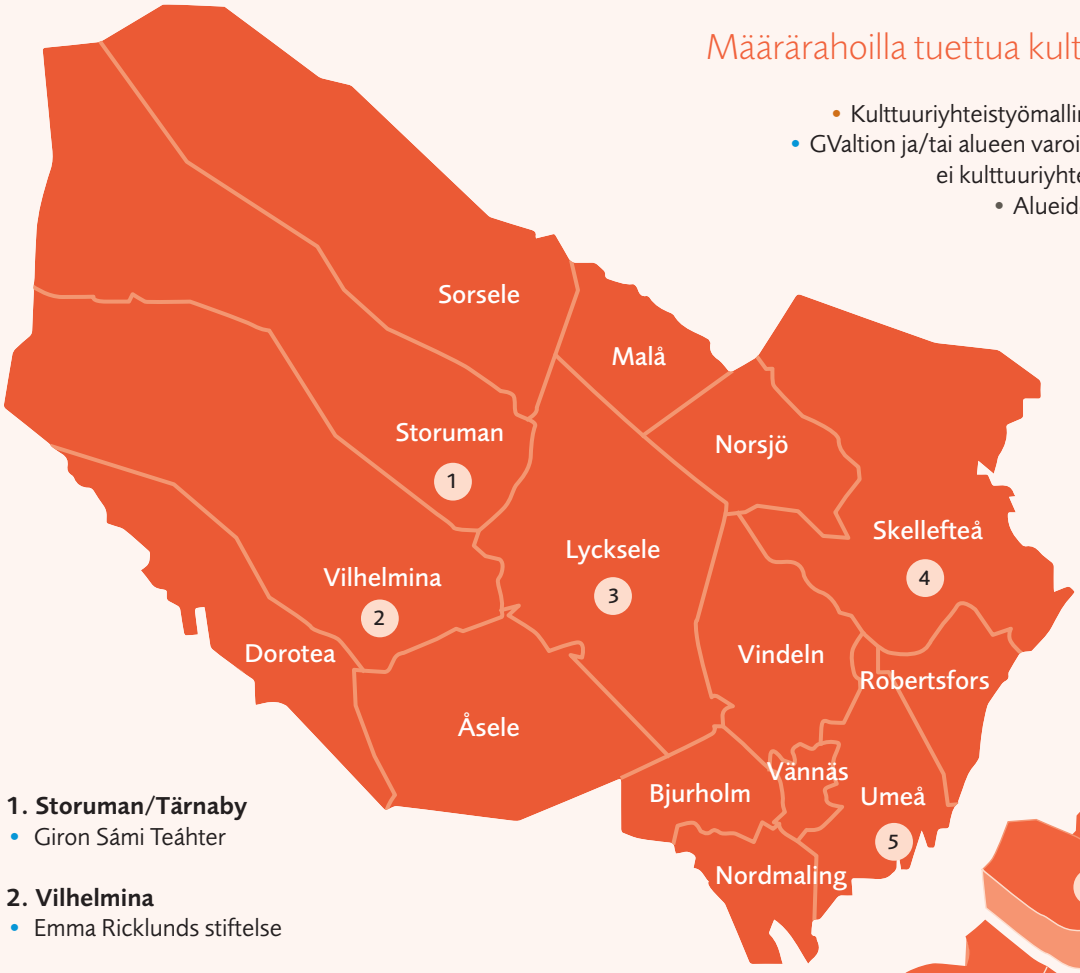

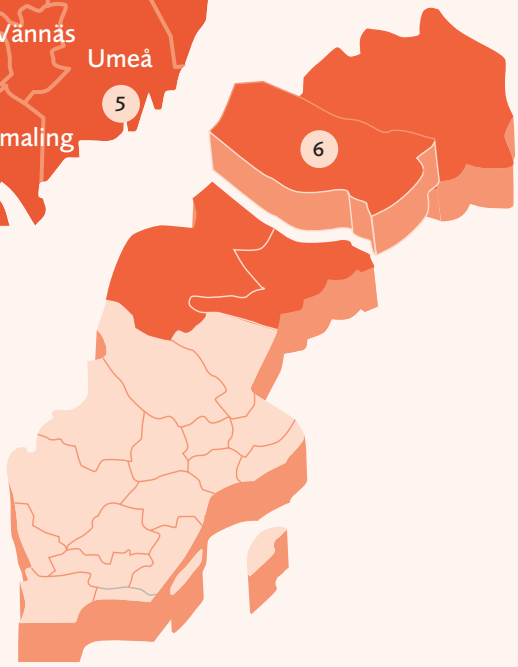

1. Storuman/Tärnaby
- Giron Sámi Teáhter

2. Vilhelmina
- Emma Ricklunds stiftelse

3. Lycksele
- Skogsmuseet i Lycksele AB
- Kultur och hälsa
- MOTILI

4. Skellefteå
- Folkrörelsearkivet i Västerbotten
- Företagsarkivet Westerbotten
- Kultur och hälsa
- Skellefteå Museum AB inkl. Museum Anna Nordlander
- Västerbottensteatern AB

5. Umeå
- Film i Västerbotten
- Folkrörelsearkivet i Västerbotten
- Fria teatrar (Skuggteatern, Profilteatern, Ögonblicksteatern)
- Galleri Verkligheten
- Konstfrämjandet Västerbotten
- Kultur och hälsa
- Verksamheten för offentlig konst
- Regionbibliotek Västerbotten
- Mångkultur
- NorrlandsOperan AB inkl. Dans i Västerbotten och arr.bidrag
- Riksteatern Västerbotten inkl. arrangörsstöd
- Teatercentrum Norra
- Västerbottens museum AB
- Västerbottens läns hemslöjdsförening
- Västerbottens läns hembygdsförbund

6. Alueiden välinen yhteistyö
- Littfest
- Barentsamarbete
- Konsttidningen Volym
- Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD)
- Musik i Norr
- Norrscen
- Centrumbildningar
- Scenkonstdagar och Scenkonst i Norr
- Vandringsutställningar
- Studijesiebrieh
- Åålmejolleskuvlh

1. Miten työskentelemme kulttuurin kanssa?

Västerbottenin kulttuurielämää leimaa kekseliäisyys, osallistavuus ja arvovaltaongelmien poissaolo. Osaamme itsekin, mutta paremmin yhteistyössä.

Suuri Västerbotten

Västerbottenin lääni on pinta-alaltaan Ruotsin toiseksi suurin alue, jossa asuu 260 000 asukasta. Heistä melkein 3/4 asuu jommassa-kummassa kahdesta suurimmasta kunnasta, Uumajassa tai Skellefteåssa. Alueen 15 kunnasta 12:ssa asuun vähemmän kuin 10 000 asukasta. Uumaja on tunnustettu kulttuurikaupunki, koska se panostaa eniten kulttuuriin maan kunnista.

Taiteellinen vapaus

Region Västerbotten toimii alueen kulttuuritoimintojen kehittämisen puolesta ja että kulttuuritarjonnan tulee saavuttaa useampia asukkaita. Alueen sisällä tehdään poliittisia päätöksiä kulttuurin tavoitteista, suunta-viivoista ja taloudellisista puitteista, mutta kulttuurin sisällöstä päättävät toiminnat itsenäisesti. On tärkeää, että kulttuuri on vapaata ja itsenäistä.

Kansalaisia lähellä oleva kulttuuri

Kulttuurisuunnitelma on osa kulttuuriyhteistyömallia, joka pitää sisällään valtion ja kuntien välisen yhteistyön. Malli laadittiin vahvistamaan alueellista kulttuurin kehitystä ja huolehtimaan siitä, että kulttuuri tulee lähemmäksi asukkaita.

Varat sekä valtiolta että alueelta

Kulttuuriyhteistyömalli merkitsee sitä, että osa valtion kulttuuribudjetista jaetaan maan alueille (regioner). Nämä käyttävät puolestaan näitä varoja kehittääkseen alueellista kulttuuritarjontaa. Valtion varojen lisäksi Region Västerbotten käyttää alueellisia varoja kulttuuritarjonnan kehittämiseksi.

"Osaamme itsekin, mutta paremmin yhteistyössäe"

Osana kulttuuriyhteistyömallia tulee kunkin alueen laatia useamman vuoden kattava kulttuurisuunnitelma. Se kuvailee strategiaa, jolla kulttuurielämää aiotaan kehittää, ja se sisältää myös erityisiä kehitystavoitteita niille

Kuva: Patrick Degerman. Tillbaka innan midnatt, yhteistuotanto Västerbottensteatern ja Profiteatern

toiminnoille, jotka saavat varoja valtion avustuksesta. Suunnitelma laaditaan yhdessä läänin kuntien kanssa sekä neuvonpidolla läänin ammatillisen kulttuurielämän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Mille taiteen alueille jaetaan valtionavustus?

Alue vastaa valtionavustuksen vastaanottamisesta ja jakamisesta seuraaville taiteen alueille:

- Ammattimainen teatteri-, tanssi- ja musiikkitoiminta
- Museotoiminta ja museoiden kulttuuriympäristötoiminta
- Kirjastotoiminta ja lukemista sekä kirjallisuutta edistävä toiminta
- Ammattimainen kuva- ja muototoiminta
- Alueellinen yksityinen arkistotoiminta
- Elokuvakulttuurinen toiminta
- Kotiteollisuuden edistäminen

Kansallinen, alueellinen ja kunnallinen

Valtiopäivät päättää viime kädessä siitä, mitä kulttuuripolitiikkaa Ruotsissa harjoitetaan. Ruotsalaisen kulttuuripolitiikan tavoitteena on, että kulttuurin tulee olla dynaamista ja haastavaa sekä riippumaton voima perustanaan sananvapaus. Kaikilla tulee olla mahdollisuus osallistua kulttuurielämään. Kulttuurineuvosto on politiikan toteuttamisesta kansallisella tasolla vastaava viranomainen.

Region Västerbotten työskentelee alueen kulttuurielämän kehittämiseksi. Teemme sen rahoittamalla hankkeita ja järjestöjä sekä olemalla osakkaana kulttuuriyrityksissä. Toimimme yhteistyössä neljän pohjoisimman alueen (region) kanssa kulttuurin roolin vahvistamiseksi ja ratkaisujen löytämiseksi yhteisiin haasteisiin.

Kulttuuria koskevat poliittiset päätökset tekee Alueellisen kehityksen lautakunta, ja kulttuurivaliokunta vastaa lautakunnan päätösten valmistelusta ja toteuttamisesta.

Kunnat ovat vastuussa paikallisesta kehityksestä, ja kukin kunta toimii omista edellytyksistään lähtien. Paikallinen kulttuurielämä luodaan yhdessä yhdistysten, ammattimaisten kulttuurin luojien, kulttuurikoulujen, kirjastojen ja kansansivistystyön toimijoiden kanssa. Kirjastot ovat ainoa lakisääteinen kulttuuritoiminta, ja niitä on joka kunnassa.

Kulttuuriyhteistyömalli

Kulttuurisuunnitelma on osa kansallista prosessia varojen välittämiseksi kulttuuri-toimintoihiin.

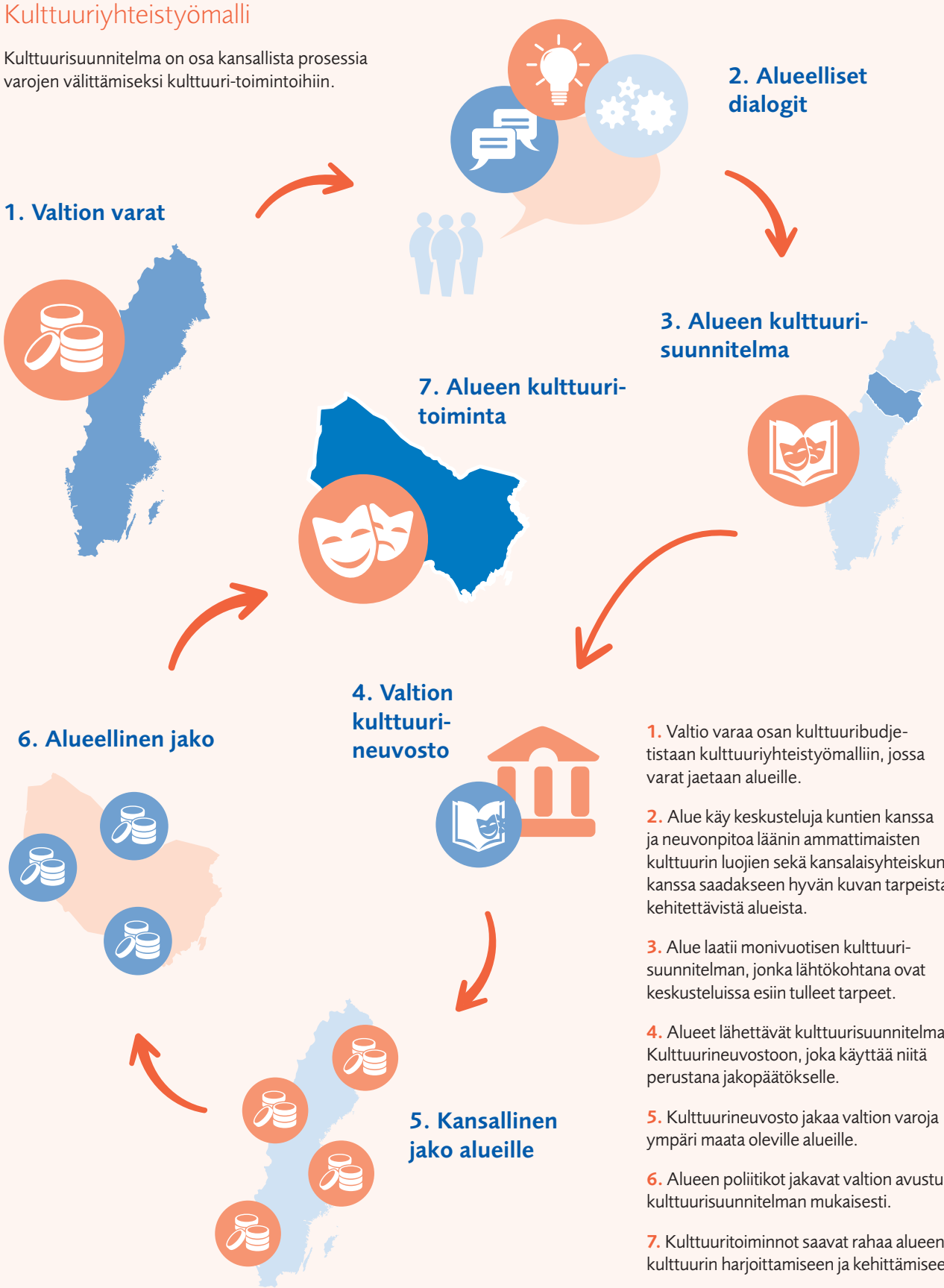

1. Valtio varaa osan kulttuuribudjetistaan kulttuuriyhteistyömalliin, jossa varat jaetaan alueille.

2. Alue käy keskusteluja kuntien kanssa ja neuvonpitoa läänin ammattimaisten kulttuurin luojien sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa saadakseen hyvän kuvan tarpeista ja kehitettävistä alueista.

3. Alue laatii monivuotisen kulttuuri-suunnitelman, jonka lähtökohtana ovat keskusteluissa esiin tulleet tarpeet.

4. Alueet lähettävät kulttuurisuunnitelmansa Kulttuurineuvostoon, joka käyttää niitä perustana jakopäätökselle.

5. Kulttuurineuvosto jakaa valtion varoja ympäri maata oleville alueille.

6. Alueen poliitikot jakavat valtion avustukset kulttuurisuunnitelman mukaisesti.

7. Kulttuuritoiminnot saavat rahaa alueen kulttuurin harjoittamiseen ja kehittämiseen

2. Tavoitteemme Västerbottenin kulttuurille

Alueellisen kulttuuritoiminnan lähtökohtana ovat kulttuuripoliittiset tavoitteet. Panostusalueet kuvaavat sitä, miten tavoitteet aiotaan saavuttaa. Itse toteutus tapahtuu yhteistyössä eri taide- ja kulttuurialueiden kanssa ja niiden sisällä.

Suuntautuminen

Yleistavoitteet

Kaikille asukkaille tulee olla tarjolla korkealaatuista alueellista kulttuuritarjontaa sekä tasa-arvoiset mahdollisuudet luoda ja harjoittaa kulttuuria sekä myös vaikuttaa, osallistua ja myötävaikuttaa yhteiskuntaan.

Tavoite 1

Kulttuurinen infrastruktuuri on käytettävissä ja tasavertainen

Tavoite 2

Lapset ja nuoret ovat mukana vai- kuttamassa kulttuurielämän kehitykseen

Tavoite 3

Kulttuuripe-rintö ja - ympäristöt ovat eläviä

Tavoite 4

Hyvät ehdot ammattimaisille kulttuurinluojille tuottavat korkealaatuisen tarjonnan

Tavoite 5

Kulttuurilla on ratkaiseva rooli yhteiskunnalle ja alueelliselle kehitykselle

Strategia

Panostusalueet

Strategiat näiden viiden tavoitteen saavuttamiseksi kuvataan kunkin tavoitteen panostusalueina

Tietoisuus

Yhteistyöalueet

Taide- ja kulttuurialueet

Muodot

Seuranta

Kuva: Sergey Gavrilov. Caught in the middle/Elle Sofe Henriksen

Tavoite 1. Kulttuurin infrastruktuuri on käytettävissä ja tasavertainen

Region Västerbotten haluaa edistää eri kulttuurien välisiä kohtaamisia ja ilmentää alueen moninaisuutta. Kaikkia toiminnan osia tulee leimata tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja käytettävyys. Julkisilla varoilla rahoitetun kulttuurin tulee olla demokraattista, mikä merkitsee, että sen tulee olla kaikkien käytettävissä ja tärkeää kaikille.

Rikas ja monisärmäinen kulttuurielämä tarvitsee laajuutta, huippuja, syvyyttä ja mahdollisuuksia kokea ja harjoittaa sitä koko alueella. Kulttuuripolitiikan tulee edistää kaikkien ihmisten mahdollisuuksia kokea ja päästä osalliseksi taiteesta ja kulttuurista. Kaikki alueelliset kulttuuritoiminnat tulee levittää mahdollisimman suurelle osalle aluetta. Kaikkien alueellisten kulttuuritoimintojen tulee myös toimia eri tavoin etäisyyksien kaventamiseksi ja olla aktiivisia alueen kunnissa.

Panostusalueet 2020–2023

- Tapahtumien järjestäjien toimintaa edistävien toimien koordinoinnin parantaminen
- Alueen ja Pohjois-Ruotsin yhteisten kulttuuristen voimavarojen näkyvämmäksi tekeminen sekä kehitys
- Tasa-arvotyön kehittämismenetelmien käyttöönotto
- Digitaalisen kehityksen tukeminen kulttuurin alueella ja digitaalisen osaamisen lisääminen
- Alkuperäiskansan saamelaisten ja muiden kansallisten vähemmistöjen kulttuurien käytettävyyden lisääminen, näkyväksi tekeminen ja tukeminen nykyisissä ja uusissa toiminnoissa
- Alueellisen kulttuuritoiminnan läheisyyden ja käytettävyyden edistäminen alueen asukkaille asuinpaikasta riippumatta

Kuva: Malin Arnesson.Den listiga lilla räven, Norrlandsoperanin lapsikuoro Marcus Olsonin suunnittelemissa vaatteissa.

Tavoite 2. Lapset ja nuoret ovat mukana vaikuttamassa kulttuurielämän kehittymiseen

Region Västerbotten haluaa edistää moninaista kulttuuritarjontaa lapsille ja nuorille koko alueella. Kulttuurin tulee olla luonnollinen osa arkipäivää koulussa ja vapaa-ajalla. Lasten ja nuorten päästessä osalliseksi kulttuurista ja luomaan sitä itse luodaan edellytykset lasten ja nuorten kehittymiselle itsenäisiksi, kriittisesti ajatteleviksi ja luoviksi yksilöiksi.

Lasten ja nuorten mahdollisuudet päästä osalliseksi kulttuurista vaihtelee alueen kuntien välillä. Näiden erojen tasoittamiseksi tarvitaan yhteistyötä kulttuurilaitosten, -toimijoiden ja kuntien välillä, ja kulttuurikoulun roolia pitää vahvistaa.

Panostusalueet 2020–2023

- Nuorten tapahtumien järjestäjien vahvistaminen ja järjestäjäyhteisön jälkikasvun edistäminen
- Erojen tasoittaminen lasten ja nuorten mahdollisuuksissa päästä osalliseksi kulttuurista – sekä siinä, mitä tulee mahdollisuuksiin omaan luovaan työhön että päästä osalliseksi kulttuurielämyksistä
- Yhteistyön kehittäminen lasten ja nuorten kulttuurialueella lasten ja nuorten kulttuurin harjoittamisen tukemiseksi alueen kunniss

Kuva: Petter Engman, Västerbottens museum.
Rock Art in Sápmi, Västerbottens museum.

Tavoite 3. Kulttuuriperintö ja ympäristöt ovat eläviä

Region Västerbotten haluaa myötävaikuttaa siihen, että alueen kulttuuriympäristöt ja -perintö säilyvät ja että niitä käytetään ja kehitetään. Kulttuuriperinnöllä ja ympäristöillä on merkitystä paikoille, joihin ihmiset päättävät asettua asettua asumaan ja toimimaan sekä joihin he kaipaavat ja joissa he vierailevat.

Kulttuuriperintö on ilmaus ihmisen toiminnasta aikojen kuluessa. Siihen saattavat kuulua historialliset jäljet, esineet ja ilmiöt. Kulttuuriympäristö on koko maisema, johon ihmiset ovat vaikuttaneet. Västerbottenin lääni on maan toiseksi suurin lääni, ja se ulottuu Norjan rajalta Perämereen. On tärkeää vaalia kulttuuriympäristöä ja perintöä saadaksemme tietoa ja ymmärtääksemme yhteistä historiaamme. Saamelainen kulttuuriperintö on korvaamattoman arvokas voimavara alueellisessa, kansallisessa ja kansainvälisessä yhteydessä.

Panostusalueet 2020–2023

- Myötävaikuttaminen alueen kulttuuriympäristöjen tunnetuksi tekemiseen ja niiden käyttöön tärkeinä resursseina
- Edellytysten luominen sille, että kulttuuri-ympäristötyö saa tukea ja kannatusta alueella asuvilta ja toimivilta
- Alkuperäiskansan saamelaisten ja muiden kansallisten vähemmistöjen kulttuuriperinnön esille ja näkyville tuominen
- Sen hyväksi toimiminen, että suuri yleisö voi osallistamista lisäämällä käyttää ja kehittää alueen kulttuuriperintöä

Kuva: Lyhytelokuvan "Skolsyrran" kuvauksesta, ohjaaja Anna Brodin h Frida Sandberg.

Tavoite 4. Hyvät toimintaehdot ammattimaisille kulttuurin luojille takaavat korkealuokkaisen tarjonnan

Region Västerbotten haluaa myötävaikuttaa siihen, että Västerbottenin lääni pysyy houkuttelevana ympäristönä, kulttuurin luojien asuin- ja vaikuttamispaikkana ja paikkana, jossa ammattimaisuus ja ammattitaito innostaa taiteelliseen uudistumiseen. Kulttuurin luojat ovat osaamisensa ja luovuutensa johdosta tärkeitä kulttuurin ja alueen kehitykselle ja vetovoimalle.

Antamalla tilaa sekä laajuudelle että huipuille luovuuden kehittämisessä luodaan edellytykset pitkällä tähtäimellä voimakkaalle kulttuurielämälle. Tarjonnan ja ilmaisujen moninaisuus myötävaikuttaa laatuun ja taiteelliseen uudistumiseen sekä osoittaa taiteen kyvyn luoda yhteisyyttä, identiteettiä ja yhteenkuuluvuutta. On tärkeää parantaa mahdollisuuksia koko elämän kestävään oppimiseen ja toimia työmarkkinoiden laajentamiseksi, joka käyttää hyödykseen kulttuurin luojien tavoitteita. Ammattimaisten kulttuurin luojien tukemiseksi on myös tärkeää seurata yleisiä tekijänoikeuksiin liittyviä kysymyksiä.

Panostusalueet 2020–2023

- Myötävaikuttaminen koko alueella esiintyvän moninaisen ja helposti saatavilla olevan kulttuurin tarjontaan, jota leimaa taiteellinen laatu ja uudistuminen
- Pohjois-Ruotsin kulttuurin luojien vahvistaminen alueiden välisellä yhteistyöllä kansallisesta ja kansainvälisestä näkökulmasta
- Ammattimaisten kulttuurin luojien toiminnan helpottaminen alueella
- Menetelmien kehittäminen neuvonpidolla ammattimaisten kulttuurinluojien ja muiden toimijoiden kanssa

Guvvie: Skellefteå museum.

Tavoite 5. Kulttuurilla on ratkaiseva rooli yhteiskunnalle ja alueelliselle kehitykselle

Region Västerbotten haluaa tuoda näkyville kulttuurin merkityksen muille yhteiskunnan alueille sekä vahvistaa kulttuurin roolia kestävässä ja demokraattisessa alueellisessa kehityksessä. Kulttuurin itseisarvo on perusedellytys alueelliselle kulttuuripolitiikalle, mutta sillä on myös tärkeä rooli muilla politiikan alueilla.

Eräs Region Västerbottenin tehtävistä on luoda edellytykset kulttuurisektorin ja muiden yhteiskunnan toimijoiden, kuten elinkeinoelämä, yhteiskuntasuunnittelu, vierailuelinkeino, koulutus ja terveys, väliselle yhteistyölle. Tavoitteena on saada yhä useammat osalliseksi kulttuurista ja vahvistaa aluetta kansallisella ja kansainvälisellä areenalla.

Panostusalueet 2020–2023

- Myötävaikuttaminen tietoisuuden lisäämiseen kulttuurin merkityksestä ja vaikutuksista kestävälle kehitykselle.
- Jatkuva osallistuminen kansainvälisellä areenalla vaikuttamiseen näkyvyydellä, verkostoilla ja yhteistyöhankkeilla
- Yhteistyön kehittäminen kulttuurin ja muiden yhteiskunnan alueiden välillä

3. Miten haluamme tehdä yhteistyötä?

Region Västerbotten on käynyt vuoropuhelua läänin kuntien kanssa sekä neuvonpitoa ammattimaisen kulttuurielämän sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa saadakseen hyvän kuvan olemassa olevista tarpeista ja haasteista – yhteiset yhteistyöalueemme

Yhteistyö on tärkeä osa kulttuurin kehittämistä sekä paikallisella, alueellisella, kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Region Västerbotten toimii yhdessä mm. kuntien, yhdistysten ja ammattimaisen kulttuurielämän kanssa. Yhdessä näiden osapuolten kanssa alue on tunnistanut joitakin erityisen tärkeitä yhteistyöalueita kulttuurin roolin vahvistamiseksi yhteiskunnassa.

Tasavertainen ja käytettävissä oleva kulttuuritarjonta

Tärkeä osa kulttuuripoliittista tehtävää on huolehtia eri tavoin siitä, että ihmiset saavat mahdollisuden osallistua kulttuuriin ja luoda sitä omista edellytyksistään lähtien ja omilla ehdoillaan. Erityinen painopiste on tasavertaisuuden edistämisellä, lhbtiq-kysymysten näkyvillä pitäminen sekä toimia sen eteen, että kaikki voisivat päästä osalliseksi kulttuurista iästä ja toimintarajoitteista riippumatta, sekä kulttuurien välisten kohtaamisten edistäminen.

Kansalliset vähemmistöt

Ruotsin kansalliset vähemmistöt ovat j uutalaiset, romanit, ruotsinsuomalaiset, tornionlaaksolaiset ja saamelaiset. Oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin on laiminlyöty jo pitkään. Taide ja kulttuuri ovat merkityksellisiä kansallisten vähemmistöjen kulttuurin ja kulttuuriperinnön näkyväksi tekemisessä, säilyttämisessä ja kehittämisessä.

Alkuperäiskansa saamelaiset

Västerbotten on osa suurempaa maantieteellistä aluetta Sápmi, joka on alkuperäiskansa saamelaisten kotipaikka. Alueella on erityinen vastuu toimia saamelaisen identiteetin sekä heidän oikeutensa toimia omilla ehdoillaan vahvistamiseksi. Tämä tehdään mm. yhteistyössä muiden pohjoisten alueiden kanssa.

Kulttuurin infrastruktuuri ja tarjonta

Ammattimaisen kulttuurin tarjonnassa on ero rannikon, sisämaan ja tunturien välillä. Region Västerbottenin tehtävänä on edistää korkealuokkaisen taiteellisen laadun kulttuuritarjontaa alueen asukkaille asuinpaikasta riippumatta. Västerbottenilla on eräs maan elinvoimaisimmista järjestäjäverkostoista, ja erityinen paino on juuri järjestäjien kehittämisellä sekä kulttuurielämysten digitalisoinnilla.

Kansansivistystyö

Kansansivistystyön järjestöjä on tällä hetkellä kaikissa Västerbottenin kunnissa, ja kansankorkeakoulut sekä opintoliitot muodostavat tärkeän voimavaran koulutukseen ja demokratian kehittämiseen liittyvällä työllään.

Alueelliset kulttuurikonsulentit

Alueellisten kulttuurikonsulenttien työ on Västerbottenissa suuntautunut lapsiin, nuoriin, yhdistyselämään, suureen yleisöön ja ammattimaisiin kulttuurin luojiin. Konsulenttien yhteinen vastuu on edistää, vahvistaa ja kehittää hyvä ammattimaisten teatteri-, tanssi- ja kirjastotoimintojen sekä ammattimaisten kuva- ja muototoimintojen, elokuvakulttuuritoiminnon sekä kotiteollisuuden ja musiikin tarjonta läänin asukkaille.

Lapset ja nuoret

Lapset ja nuoret ovat priorisoitu kohderyhmä kulttuuripolitiikassa kaikilla tasoilla, ja oikeudesta kulttuuriin on säädetty YK:n Lasten oikeuksien sopimuksessa. Kulttuurin tarjonta antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden kehittyä itsenäisiksi, kriittisesti ajatteleviksi ja luoviksi yksilöiksi. Moninaisen kulttuuritarjonnan tulee ulottua koko alueelle, ja kulttuurin tulee olla luonnollinen osa kohderyhmän arkipäivää sekä koulussa että vapaa-ajalla.

Kulttuuriperintö ja ympäristöt

Alueen kulttuuriperintö ja -ympäristöt ovat eläviä ja tärkeitä tekijöitä yhteistä historiallista taustaa koskevalle tietämykselle ja sen ymmärtämiselle. Niitä tulee käyttää ja kehittää tavalla, joka heijastaa laajaa näkökulmaa alueen historialliseen kehitykseen tuntureilta rannikolle, kaupungista harvaan asutuille alueille, vanhimmista ajoista nykyaikaan.

Ammattimaiset kulttuurin luojat ja taiteellinen luomistyö

Ammattimaiset kulttuurin luojat muodostavat tärkeän voimavaran alueen kulttuurielämälle, he luovat ammattinsa kautta korkealaatuista taidetta monilla taiteen aloilla. Tietoisuus kulttuurista alueellisena kehitystekijänä on lisääntynyt, taide palvelee sekä yhteiskunnallisia tavoitteita että omia intressejään. On tärkeää vahvistaa mahdollisuuksia toimia ammattimaisena kulttuurin luojana alueella.

Kulttuuriset ja luovat elinkeinot

Kulttuuriset ja luovat elinkeinot toimivat hybrideinä kahden politiikan alueen, kulttuuripolitiikan ja elinkeinopolitiikan, välillä, ja ne kattavat taiteelliseen ammattiin perustuvan yrittäjyyden. Västerbottenin kulttuurinen ja luova elinkeino tarvitsee sitä, että nämä kaksi politiikan aluetta kantavat selvän yhteisen vastuun tästä alasta.

Kulttuuri ja terveys

Tutkimus osoittaa, että kulttuurilla on merkitystä kansanterveydelle fyysisestä, sosiaalisesta, älyllisestä ja eksistentiaalisesta näkökulmasta. Kulttuurin ja terveyden piirissä tehtävä työ kattaa toimenpiteet, joissa taiteelliset ilmaukset ja elämykset myötävaikuttavat terveyden edistämiseen ja täyttävät osan kansanterveyspolitiikan tavoitteista.

Kansainvälinen työ

Kansainvälinen työ myötävaikuttaa dynaamiseen kulttuurielämään, taiteelliseen uudistumiseen ja uusiin yhteistyömuotoihin. Alueen maantieteellinen asema merkitsee hyviä mahdollisuuksia kulttuurinvaihtoon suomalaisten ja norjalaisten yhteistyökumppanien kanssa Merenkurkun alueella, Sápmissa, ystävyyslääninssä Karjalan tasavalta ja Barentsin alueella.

Guvvie: Elin Berge.
Urban North, Norrlandsoperan.

4. Taide ja kulttuuri käytännössä

Region Västerbotten myötävaikuttaa suuren taide- ja kulttuuritarjonnan luomiseen jakamalla valtion ja alueellisia apurahoja seuraavilla alueilla:

Teatteri

Musiikki

Tanssi

Näyttämötaide

Museo

Kulttuuriympäristöt

Arkisto

Lukemisen ja kirjallisuuden edistäminen

Kirjastotoiminta

Kuva ja muoto

Elokuva

Käsiteollisuus

Kulttuurisuunnitelma on työkalu valtion ja alueellisten varojen jakamiseen kulttuuriyhteistyömallin sisällä. Mallin sisällä tukea saavat toiminnat on merkitty oranssilla. Muut, malliin kuulumattomat, mutta alueellista tukea saavat toiminnat, on merkitty sinisellä. Muiden alueiden kanssa tehtävää yhteistyötä kutsutaan alueiden väliseksi yhteistyöksi, ja se on merkitty harmaalla.

Haluatko lisätietoja kustakin toiminnasta ja niiden kehitysalueista? Voit lukea täydellisen kulttuurisuunnitelman osoitteesta:
www.regionvasterbotten.se/kultur

Teatteri

Teatteri on taiteellisen ilmaisunsa ja yhteiskuntaa heijastavan toimintansa vuoksi tärkeä ääni demokraattisessa keskustelussa. Alueen teatteri- ja näyttämötaide-elämä on juurtunut syvälle västerbottenilaiseen perinteeseen ja eräs sen osista ovat kansanliikepohjaiset tapahtumajärjestäjät, musiikki- ja teatteri-yhdistykset kaikissa alueen kunnissa.

- *Västerbottensteatern* lon Västerbottenin lääninteatteri, ja sillä on alueellinen vastuu tuottaa, edistää, vahvistaa ja kehittää teatteria ja muuta näyttämötaidetta alueella. Toimintaan kuuluvat muun muassa Unghästen ja Nordiskt Berättarcentrum. Västerbottensteatern AB:n omistavat Region Västerbotten ja Skellefteån kunta.

- *Vapaat teatterit:* Region Västerbotten myöntää vuosittain tukea seuraaville alueen vapaille teattereille; Profilteatern, Skuggteatern ja Ögonblicksteatern. Niillä on pysyvät näyttämönsä Uumajassa, mutta ne harjoittavat myös laajaa kiertuetoimintaa sekä alueella että sen ulkopuolella. Teatterien tehtävät sisältävät mm. panostuksen lapsi- ja nuorisotuotantoihin.

- *Giron Sámi Teáhter* on kiertävä laitosteatteri, jonka pääpaikka on Kiiruna, mutta jolla on myös nuorisotoimintaa Tärnabyssä. Toiminta on organisoitu aatteelliseksi yhdistykseksi, jonka jäsenet koostuvat suurimmalta osin saamelaisyhdistyksistä ja järjestöistä.

- *Teatercentrum Norra* saa alueellisia varoja neljältä pohjoisen alueelta. Toiminnan avulla yritetään mm. luoda paremmat mahdollisuudet omille jäsenille harjoittaa vapaa ammattimaista teatteritaidetta.

Musiikki ja tanssi

Alueen musiikkielämä on vireää, ja kehitystä edistetään etupäässä vapaaehtoisin voimin. Tanssin tavoin musiikilla on koko maailma näyttämönään. Eri toimijoiden välinen yhteistyö on tärkeää vapaiden taiteenharjoittajien tukemiseksi ja mahdollisuuksille taiteelliseen työhön alueella.

- *Norrlandsoperanilla* on alueellinen vastuu tuottaa, edistää, vahvistaa ja kehittää oopperaa, musiikkiteatteria, musiikkia, tanssia ja muuta näyttämötoimintaa alueella. Tehtävään sisältyy myös alueellinen tanssikonsulenttitoiminta ja alueellinen musiikkitoiminta. Norrlandsoperan AB:n omistavat Region Västerbotten ja Uumajan kunta.

- *Dans i Västerbotten* on tanssialan alueellisen konsulenttitoiminnan päämies, ja se toimii tietoisuuden lisäämiseksi tanssitaiteesta sekä myötävaikuttaa tanssin aseman vahvistamiseksi alueella. Pääpaino on lapsissa ja nuorissa ja ammatissa toimivissa. Toiminta hallinnoi tanssiryhmien alueellista kiertuetukea. Dans i Västerbotten on osa Norrlandoperania

- *MOTILI* (Musik och Teaterföreningar i Lapplands Inland) on yhdistys, joka koostuu viiden sisämaa-kunnan musiikki- ja teatteriyhdistysten edustajista. Sen tehtävänä on myötävaikuttaa laajan korkealuokkaisen musiikkitarjonnan luomiseen sisämaan kuntiin.

- *Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD,* on oopperan, musiikkiteatterin ja tanssin kiertueverkosto, joka toimii kolmesta pohjoisimmasta alueesta ja Region Jämtland Härjedalenista koostuvan kuntayhtymän muodossa.

- *Musik i Norr* on neljän pohjoisimman alueen alueellisten musiikkilaitosten yhteistyöprojekti. Sen tarkoituksena on koordinoida ja käyttää hyväksi yhteiset voimavarat mm. mahdollistamalla orkesteri- ja ensemblevaihtotoiminta.

Näyttämötaiteen rajat ylittävä toiminta

Kulttuurituottajat ovat suoraan riippuvaisia vahvasta ja aktiivisesta vastaanottajapuolesta, ja yhteispeli järjestäjien ja yleisön välillä on tärkeää monipuoliselle ammattimaiselle kulttuuritarjonnalle koko alueella.

- *Riksteatern Västerbotten* on teatterialueen alueellisen konsulenttitoiminnan päämies, se toimii sen edistämiseksi, että mahdollisimman moni pääsisi osalliseksi monipuolisen ja korkealaatuisen näyttämötaiteen tarjonnasta koko alueella erityisesti lapsille ja nuorille. Riksteatern Västerbotten hallinnoi vapaiden ryhmien alueellista kiertuetukea.

Museotoiminta ja kulttuuriympäristötyö

Västerbottenin museot ovat historiallisesta näkökulmasta olleet tärkeitä tiedonvälittäjiä, ja niillä on kattavat tiedot useilta alueilta, kuten kulttuuriympäristö, arkeologia, rakennusten hoito, taide, valokuvaus ja esinekokoelmat. Tarkoituksenaan vahvistaa kulttuuriympäristötyötä Västerbottenin lääninhallitus, Västerbottenin museo, Skellefteån museo, Lyckselen Skogsmuseet ja Västerbottenin läänin kotiseutuliitto ovat päässeet yksimielisyyteen yhteisestä tavoitekuvasta ja strategisesta suuntautumisesta alueen kulttuurityölle.

- *Västerbottenin museo* on lääninmuseo, jonka tehtävänä on dokumentoida, kerätä, säilyttää, rikastaa, tutkia, välittää ja tuoda esiin koko alueen kulttuuriperintöä. Museolla on selviä vastuualueita kulttuuriympäristötoiminnalleen, taiteelle ja taidekäsitöille. Sune Jönsson centrum för dokumentärfotografi on osa Västerbottenin museota. Västerbottens museum AB:n omistavat Uumajan kunta ja Region Västerbotten.

- *Skellefteån museolla* on alueellinen vastuu museotoiminnasta ja kulttuuriympäristöarvoista Skellefteån, Norsjön ja Malån kunnissa, sekä myös vuoden 1900 jälkeisestä tekniikka- ja teollisuushistoriasta. Museum Anna Nordlander on osa Skellefteån museota. Skellefteå museum AB:n omistavat Skellefteån kunta ja Region Västerbotten.

- *Lyckselen Skogsmuseetilla* on alueellinen yleisvastuu metsän ja metsätalouden historiasta sekä saamelaisen kulttuurin näkyväksi tekemisestä. Skogsmuseet i Lycksele AB:n omistavat Lyckselen kunta ja Region Västerbotten.

Guvvie: Jonas Westling.

- *Västerbottenin läänin kotiseutuliitto* saa vuosittain toimintamäärärahan kulttuuriperintötyölleen alueella. Toiminnan yleistavoite on pitää huolta västerbottenilaisista kulttuuriperinnöistä ja hoitaa niitä yhteistyössä jäsenyhdistystensä kanssa.

Arkistotoiminta

Arkisto on osa yhteiskunnan kollektiivista muistia ja demokratian rakennuskivi. Arkistot ovat areenoita, joilla tarjotaan elämyksiä, kertomuksia ja innostavaa oppimista, jossa lähdekriittiseen ajatteluun nivoutuvat pohdiskelut yksittäisen vihmisen roolista yhteiskunnassa

- *Västerbottenin kansanliikearkisto* on yksityisen sektorin lääninarkisto, jonka tehtävänä on kerätä, säilyttää, pitää käsillä ja saatavilla kansanliiketyyppisten yhdistysten ja järjestöjen asiakirjoja Västerbottenin läänissä. Västerbottenin kansanliikearkisto on aatteellinen yhdistys.

- *Företagsarkivet i Westerbotten* on aatteellinen yhdistys, jonka päätehtävänä on kerätä, säilyttää ja pitää tutkijoiden saatavilla arkistomateriaalia toimivista tai aikaisemmin toimineista yrityksistä Västerbottenin läänissä.

Kirjastotoiminta sekä lukemisen ja kirjallisuuden edistäminen

Västerbottenin kirjallisuusperinteen perustana ovat vahvat nimet, minkä vuoksi sitä pitää vaalia, mutta ennen kaikkea rakentaa edelleen siten, että uusia kirjailijoita pystyy kasvamaan esiin. Lukukyvyllä on suuri merkitys koulutukselle, sivistykselle ja osallisuudelle yhteiskunnassa. Kirjastot antavat kaikille ihmisille ilmaisen mahdollisuuden hankkia tietoja, osaamista ja sivistystä.

- *Västerbottenin aluekirjasto* edustaa lakisääteistä alueellista toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää yhteistyötä, toimintojen kehittämistä ja laatua alueen kansankirjastoissa. Toiminnalla on lukemista ja kirjallisuutta edistävä tehtävä, ja se toimii aktiivisesti digitalisointiin, käytettäväksi saamiseen ja osallistamiseen liittyvissä kysymyksissä. Alueen kolme sairaalakirjastoa (Uumaja, Skellefteå ja Lycksele) sisältyvät myös toimintaan. Västerbottenin aluekirjasto on osa Region Västerbottenia.

Kuva ja muoto

Taiteen asemaa, ehtoja ja kehitysmahdollisuuksia vahvistetaan eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä ja sillä, että vapaa taide saa toimia riippumattomana voimana. Kuva- ja muotoalue kattaa mm. maalaustaiteen, kuvanveiston, valokuvauksen, videoinnin, designin ja taidekäsityöt, mutta myös eri rajat ylittävät ilmaukset, joita nykytaide usein käyttää. Alueella on mm. aktiivisia paikallisia taide-yhdistyksiä, gallerioita, residenssitoimintaa ja koulutusmahdollisuuksia.

- *Taidekonsulenttitoiminnan* tehtävänä on luoda parempia edellytyksiä alueen ammatissa toimiville taiteilijoille, edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia luoda kuvataidetta ja saada elämyksiä siitä sekä laajentaa suuren yleisön tietämystä ja mielenkiintoa kuva- ja muotoalueeseen. Toimintaa harjoitetaan Konstfrämjandet Västerbottenin ja Museum Anna Nordlanderin kautta.

- *Konstfrämjandet Västerbotten* on aatteellinen yhdistys, jonka jäseniä ovat Västerbottenin läänin kansanliikejärjestöt ja yhdistykset. Toimintaan sisältyy taidekoulutus, työmarkkinoiden laajennus ja taiteen demokratisointi sekä näkyväksi tekeminen. Konstfrämjandet on toinen kahdesta alueellisen konsulenttitoiminnan päämiehestä taidealueella.

- *Museum Anna Nordlanderin* tehtävänä on työskennellä taide- ja sukukysymysten parissa. Sen tehtävänä on myös harjoittaa alueellista taidekonsulenttitoimintaa. Toiminta on osa Skellefteån museon toimintaa.

- *Emma Ricklundin säätiö* hallinnoi Saxnäsin Ricklundgårdenia ja siihen kuuluvaa taidekokoelmaa. Tehtävään sisältyy myös kokoelman näytteille asettaminen suurelle yleisölle ja taiteilijaresidenssin harjoittaminen. Säätiön omistaa Vilhelminan kunta ja Region Västerbotten.

- *Galleri Alva* on osa Norrlannin yliopistosairaalan Alva Kultur -kulttuurikeskusta ja paikka uutta luovalle, rajat ylittävälle ja tutkivalle taiteelliselle ilmaisulle.

- *Galleri Verkligheten* on ei-kaupallinen taiteilijoiden pitämä projektihuone nykytaiteelle. Gallerian toiminta koostuu näyttelyistä, luennoista ja kansainvälisistä yhteistyöprojekteista.

- *Verksamheten för offentlig konstin* tehtävänä on Region Västerbottenin taidekokoelman hahmottaminen, kehittäminen sekä hallinnointi. Työ kattaa taiteellisen hahmotuksen alueen toiminnoissa, toimitiloissa ja ympäristöissä. Toiminto on osa Region Västerbottenin toimintaa.

Elokuva

Västerbottenissa luodaan elokuvia, jotka ovat saavuttaneet suuren yleisön koko maailmassa, ja useat alueelta lähtöisin olevat elokuvantekijät ovat saavuttaneet sekä kansallista että kansainvälistä huomiota. Elokuvakulttuuri on kehittynyt huomattavasti, esimerkiksi vahvistuneen saamelaisen elokuvatuotannon ansiosta. Alueella on käytettävissä useita elokuva-alueen koulutuksia sekä monia säännöllisin väliajoin järjestettäviä elokuvafestivaaleja.

- *Film i Västerbotten* on alueellinen resurssikeskus elokuvaa ja liikkuvaa kuvaa varten. Se toimii alueen elokuvakulttuurin kehittämiseksi. Toiminta on resurssi toimijoille, jotka haluavat työskennellä elokuvien parissa. Tässä voi olla kyse esimerkiksi elokuvien näyttämisestä, elokuvakoulutuksesta ja elokuvien luomisesta. Tämä voidaan mm. toteuttaa kanssarahoituksella ja osaamisen kehittämisellä. Toiminta on osa Region Västerbottenin toimintaa.

Kotiteollisuus

Kotiteollisuus on tärkeä osa kestävää kehitystä ja mahdollistaa eri sukupolvia ja maita edustavien ihmisten rajat ylittävän kohtaamisen. Esimerkiksi Duodjin, saamelaisen kotiteollisuuden sisällä, osaaminen, kulttuuri sekä kulttuuriperintö kudotaan yhdeksi kokonaisuudeksi, ja kotiteollisuudesta tulee sekä kulttuurin välittäjä että identiteetin luoja.

- *Västerbottenin läänin kotiteollisuusyhdistys* on läänin kotiteollisuuskonsulenttitoiminnan päämies, ja konsulentit toimivat sekä kovan materiaalin kotiteollisuudessa että tekstiilialalla. Toimintaa harjoitetaan kotiteollisuuden uudistamiseksi kulttuurina ja elinkeinona muun muassa ammatissa toimiville kotiteollisuuden harjoittajille suunniteltujen kurssien ja koulutusten avulla sekä lasten ja nuorten kohderyhmään suunnatulla panostuksella.

Tiesitkö, että Region Västerbotten jakaa nuorisoavustuksia ja stipendejä?

Haluatko lisätietoja?

Käy sivustolla www.regionvasterbotten.se/kultur

Skannaa kännykkäkamerallasi.